

OVERWEGING op de 1^e Advent, 30 november 2025 in de OKK parochie HH. Anna en Maria te Haarlem

Lezingen:

- *Jesaja 2:1-5*
- *Romeinen 13:8-14*
- *Mattheüs 24:32-44*

Advent – licht in de duisternis – verwachting...

Hebt u verwachtingen? Kijkt u ergens naar uit of leeft u ergens naar toe?

Ik heb die vraag aan een paar mensen voorgelegd de afgelopen week.

Één ervan was mijn oude vriend Leo. Echt oud, hoor, want hij is 91. Hij kwakkelt een beetje, maar hij is zeer vitaal voor zijn leeftijd.

‘Waar ik ’s morgens mijn bed voor uitkom?’ zei hij. ‘Voor de krant, want ik wil weten hoe het met de wereld gesteld is. En voor nog een ándere krant, die ik voor mijn buurvrouw uit de bus moet halen, want zij kan dat niet meer.’

Een prachtig antwoord, vond ik.

Zijn verwachting betreft niet het ooit eens, maar het hier en nu:

- Wat heeft de wéreld mij te zeggen?
- En wat kan ik vandaag voor een ánder betekenen?

Leo is een gezegend mens, vind ik. Geïnteresseerd en betrokken.

Zo wil ik ook graag oud worden.

Of misschien kan ik beter zeggen: zo wil ik ook graag worden als ik oud bén.

Want als ik ’s morgens aan de krant denk, trek ik liever de dekens nog eens over mijn hoofd. Ik vind verwachtingsvol leven maar lastig in de huidige tijd.

Die inbreker – waar Jezus het in het evangelie over heeft – vind ik een beroerd maar eigenlijk ook heel passend beeld voor wat er zomaar kan gebeuren op een onverwacht moment.

Misschien niet meteen in mijn huis, maar wel via een drone op het huis van de burens een paar landen verderop. Of in het azc waar iemands vluchtverhaal niet geloofd wordt.

En dan kan ik in die onverwachte komst, die plotselinge heftige inbreuk in het leven, nou niet wellicht de aankondiging van de komst van de Messias zien.

Nee, optimistisch ben ik niet...

Maar dat is natuurlijk ook niet hetzelfde. Hoop en verwachting zijn niet hetzelfde als optimisme. Die zijn van een ándere orde.

Optimisme is iets van de wereld, van: O, ik zie nog wel kansen dat het goed komt daar en daarmee.

Hoop, verwachting is iets hogers – zou ik zeggen – iets van je hart, iets waar je wezen naar uitstaat, iets waarvoor je wil leven óók als het niet in dit leven uitkomt.

Hoe spreken die Bijbelse schrijvers nou over hoop en verwachting?

Beginnen we met het evangelie – dat wil zeggen ‘de blijde boodschap’ – zoals verwoord door Mattheüs. Dat klinkt óók in een tijd waarin allerlei rampen zich voltrekken.

Even een stukje geschiedenis:

In die eerste decennia van onze jaartelling zie je in Palestina/Israël de spanningen escaleren. Spanning tussen verschillende joodse groeperingen, die allemaal op hun eigen manier uitkijken naar een nieuwe toekomst. En oplopende spanning ook met de Romeinse bezetter. Uiteindelijk loopt dat uit op de verwoesting van de tempel en de verdrijving van de meeste joden en joodse christenen naar elders.

Het einde der tijden, zo zullen veel mensen dat ervaren hebben, want hun wereld stortte in, letterlijk en figuurlijk – stel het je voor.

En is er in die duisternis nog ergens licht te ontwaren, een sprankje hoop, verwachting...?

In die heftige tijd schrijft Mattheüs zijn verhaal.

En daarbij herinnert hij zich een ander, nog ouder verhaal. Want ze hebben zoiets al vaker meegemaakt, hè. Althans die Romeinse dreiging is niet de eerste keer in de geschiedenis van het volk Israël dat het zó in zijn bestaan en in zijn overtuiging bedreigd is.

We hoorden hoe de profeet Jesaja spreekt in de tijd van de Babylonische overheersing, ruim 6 eeuwen eerder, toen óók de tempel verwoest was en het volk in ballingschap gevoerd. In die tijd ziet Jesaja een visioen van een ómgekeerde wereld:

Niet de toren van Babel en zijn mensen verachtende goden is de plek waar iedereen tegenop ziet – niet het Kremlin en het Witte Huis – maar de berg Sión met daarop de tempel in de stad van vrede, Jeruzalem, die is het centrum van de wereld. Daarheen trekken alle volkeren op om er de Heer, de God van bevrijding eer te brengen.

Deze wereld omgekeerd, dat is het visioen dat Jesaja zijn volksgenoten voorhoudt als tegengif tegen de wanhoop. Het onrecht zál worden gekeerd, het recht zál zijn loop hebben, zwaarden worden tot ploegscharen, en elk van ons, ieder mens en ieder volk zal tot zijn recht komen.

Die tijd zal komen.

Is dat struisvogelgedrag, wanneer je zo'n droom, zo'n visioen cultiveert?

Nee, dat is het niet. Het is een uitdrukking van vertrouwen, van hoop. Hoop als overlevingsstrategie. De psycholoog zal het een copingmechanisme noemen om mentaal overeind te blijven. Woorden van hoop én kleine daden van hoop om die nieuwe werkelijkheid waar je naar verlangt, al even present te stellen.

Denk aan het Wilhelmus dat soms stiekem gezongen werd tijdens de Duitse bezetting of de eucharistie of de sjabbat die soms in het geheim gevierd werden tegen de verdrukking in...

Heeft het geholpen? Nee, velen zijn niet gered maar omgekomen. En ja, toch wel, want velen – zowel die zijn omgekomen als die zijn gered – velen hebben hun hoop bevestigd geweten door deze visioenen en door deze gebaren, door deze geestelijke maaltijden vol betekenis, die uitdrukking zijn van bevrijding uit verdrukking en van leven dóór de dood heen.

Jesaja zegt: die dag van bevrijding gaat komen.

Mattheüs en Paulus formuleren het nog urgenter: die dag is zeer nabij. Er zijn er onder jullie die het nog gaan meemaken.

En Psalm 122, die we gezongen hebben, die zegt het nog sterker:

'Hoe verblijd was ik toen mij gezegd werd:
Laat ons opgaan naar het huis van de Heer!
En daar staan nu onze voeten
in uw poorten, Jeruzalem.'

Nú gebeurt het dus, zingt de Psalm. Nú zijn we in Jeruzalem, nú zijn we daar waar we nooit meer uit Gods ontferming kunnen vallen.

Eigenlijk ontroert die tekst me nog het sterkst, want die zegt ons: al zien we het nog niet om ons heen, ja al zien we zelfs het tégendeel van bevrijding, tóch is die er al. We zín al verlost, we hoeven niet meer te vrezen, ja zelfs het wachten kunnen we laten, want de Verlosser ís al gekomen.

Dus: laten we leven in het licht van de Heer, nakomelingen van Jakob. En omkleed je met de Heer Jezus Christus, broeders en zusters. En de rest zal je gegeven worden.

Oké, ik daal af van de berg van het visioen. Maar het licht wil ik meenemen, voor zover dat gaat. Ik keer terug naar vandaag, de eerste advent, de eerste zondag van verwachting.

Nou ja, eigenlijk wil ik nog iets verder terug, naar een jaar geleden, toen ook de advent begon. Donald Trump had net de verkiezingen gewonnen en het kabinet-Schoof was al een half jaar bezig met oreren over het strengste asielbeleid aller tijden.

In die dagen hoorden Robert en ik van een oproep die uitging van Stem in de Stad aan de inwoners van Haarlem... om als het even kon voor enige tijd onderdak te verlenen aan een illegale vluchteling.

En wij dachten: dat is een heel wat beter idee dan alleen treuren en foeteren op de politiek. Als we dan willen leven van de hoop in deze weerbarstige tijden, laten we dan iets dóen. En we meldden ons aan, want we wonen niet klein en een stukje van onze ruimte delen leek ons geen groot offer.

Dat was dus geen heldendaad, wil ik meteen even zeggen. Want we deden het net zozeer voor onszelf – om ons eigen doemdenken te doorbreken – als voor die ander die we in huis zouden nemen.

En zo kwam Gregory bij ons wonen, een aardige, bescheiden Afrikaanse jongeman. We hebben hem 10 maanden bij ons gehad. Dat ging heel goed, hij ging grotendeels zijn eigen gang, maar we leerden elkaar kennen en waarderen: elke dag een praatje, af en toe samen eten.

Nu sinds een paar weken is hij vertrokken, want hij kon eindelijk aan de officiële asielprocedure beginnen. Dat was ook de bedoeling natuurlijk, maar ik mis hem ook een beetje.

Aan Gregory heb ik ook af en toe die vraag naar zijn verwachtingen gesteld, en naar zijn hoop.

Daar zegt hij niet zoveel over, maar wat hij doet zegt wél het één en ander. Hij engageert zich in een groep met andere LHBTI-vluchtelingen. Hij schoolt zich in leiderschapscapaciteiten. En sowieso heeft hij een bewonderenswaardige lankmoedigheid, als je je bedenkt waar hij doorheen is gegaan en welke onzekere weg er nog voor hem ligt.

Ik zal hem niet heilig verklaren, maar die jongeman met zijn veerkracht en zijn hoop is een inspirerend licht in de adventskrans.

Advent, één kaarsje brandt.

De Gezegende, hij die komt in de naam van de Heer, is onderweg.

Licht over wie in duisternis leven en in schaduw van dood.

De nacht loopt ten einde, de dag komt naderbij.

Laten we opstaan en de wachttijd bekorten en de Komende tegemoet gaan.

Amen.

Frans Bossink